

A szeretet ereje

Finy Petra: *Madárasszony*

SZEKERES SZABOLCS

A már fél évtizede gyerekkönyvekkel jelentkező Finy Petra első felnőtt olvasóknak szóló regénye olyan, akár egy pszichoanalitikus kezelés. Nem tudjuk pontosan, hova jutunk el és hogyan, de amennyiben minden jól megy, komoly esély mutatkozik a rehabilitációra. Különösen igaz lehet az akkor, ha fontos titkok, eddig elhallgatott traumák derülnek ki a múltunkból, így sok minden más mellett az is, hogy akit eddig az édesapánknak hittünk, valójában a nevelőszülőnk, és hogy az élettársunkhoz sem fűz minket szeretetteljes kapcsolat. Ezen a néha bizony gyötrelmes úton jár a *Madárasszony* narrátora, aki egyben az egyik főszereplő is, hiszen lehetőséget kap arra, hogy a múlt árnyait feledve, illetve inkább azokból építkezve új életet kezdjen.

A regény két főszereplője anya és lánya. Linger Lea festőművész húsz évvel édesanyja öngyilkossága után ellátogat családtagjaihoz, abban a reményben, hogy minél többet megtudjon a súlyos depresszióban szenvedő nő életéről. Ő meséli el a történetet, ahogy fröccsözik a nagypapával, vagy szarvasgombát gyűjt az első férjjel, később elmegy az Andrassy útra, hogy találkozhasson anyja gyermekkori barátnőjével, vagy éppen megpróbálja megérteni a karcos lelkű, a valamikori menyét még most is engesztelhetetlenül gyűlölő anyóست. Mindegyik helyszínen értesül fontos dolgokról, amelyek kissé más fénytörésbe állítják az emlékeiben élő alakot. A legégetőbb kérdés számára azonban az, hogy szerette-e őt egyáltalán az édesanyja, hiszen Lili asszony sokkal szívesebben töltötte idejét mondjuk

az erdei fülesbagoly, a fakopáncs, a búbos banka életének megfigyelésével, lábaik meggyűrűzésével, semmint a rokonok közötti kapcsolatok ápolásával. Nyolc fejezetben, nyolc különböző nézőpontból olvashatjuk a nő életének más és más epizódjait. Néha az az érzésünk, mintha egy lámpással világitanánk egy elhagyott, pókhálós szobát, és hol az ablakra, hol a parkettára, hol az asztalra vetnénk a fájdalmas titkok megismerését segítő fénycsóvát.

Ebbe a nyolc fejezetbe ékelődik a jelen: Lea viszonya a hisztérikus, tányértörős jelenetekről sem visszariadó Doriennel. A várva-várt fogantatás elmaradása nemcsak a kapcsolat kritikája, hanem annak is a bizonyítéka, hogy a lány életére kimondatlanul rányomja bélyegét Lili asszony emléke. Át kell tehát mennie Leának a tisztítótűzön, és meg kell ismernie, értenie a múltját ahhoz, hogy új életet hozzon a világra.

A rövid fejezetekből építkező regény legjellemzőbb stilisztikai fogása a hasonlatok gyakori alkalmazása, amelyek sokat elmondanak az elbeszélő figura személyiségéről és foglalkozásáról is. A mesélő az orvosként dolgozó Rill Ábrahámról szólva a következő találó képet vetíti elénk: „A halkan szűkülő kutyát lágyan ringatja a karjaiban, és finoman megütögeti, mint vérvétel előtt a nővérke a duzzadó vénát, hogy felfrissítse a vérkeringést.” (217.) A sokszor három-négy szóból álló és a hosszabb mondatok váltakozásainak ritmusa balladai feszültséget, és különös, baljós atmoszférát adnak a szövegnek. Ilyen például az édesanya egyik sikertelen öngyilkosságáról szóló Kenderkötél című fejezet, annak is különösen a vége: „Másnap két órán keresztül csépelem egy bottal a faágról lelógó kötelet, és kiabálok. Aztán ledőlök a fa alá. Cukott szájjal nyüszítetek. Minek hangosan kiabálni, ha lehet csendben is.” (36.)

Hangsúlyos szerepet kap a regényben Lili asszony elmaradhatatlan társa, a holló. Ezzel a motívummal egy több ezer éves hagyományba illeszkedik a *Madárasszony*, hiszen ehhez a kétlábúhoz általában negatív konnotációkat kapcsol a köznyelv, ám az ókori Róma jóslással foglalkozó papjai, az augurok szívesen mondták meg a jövődőt az istenek szándékáról a hollók repülési irányából és a hangjából is. Változatos előjelűek a téma reprezentációi az irodalomban is. Charles Dickens méltatlanul elfeledett történelmi regényében, a *Barnaby Rudge*-ban az enyhén értelmileg akadályozott címszereplő nélkülözhetetlen háziállata a holló, aki még a zendülés legválságosabb pillanataiban, a börtönben sem hagyja magára gazdáját. Képes utánozni az emberi nyelv néhány kliséjét, és e mutatványokkal szívesen szórakoztatja a körülötte élőket. Edgar Allan Poe nevezetes, sokszor magyarrá fordított versében a reménytelenség és a félelem jelképe a madár.

Ezzel szemben a *Madárasszony*ban a holló szinte már-már emberi tulajdonságokkal felruházott lény, igazi lelki társ, amely több alkalommal is megmenti a valóságtól mindjobban elrugaskodó Lili asszony életét. Ha a

társadalom, az emberi kapcsolatok kiüresednek, és nemhogy reményt, de félelmet keltenek, nem marad más, csak a természet, amelynek természetesen ugyanúgy vannak kéllehetetlen törvényszerűségei, ám ezek mégis jobban elfogadhatóbbak (egy ideig) a betegesen érzékeny lélek számára. Erről a fordulatról szól az *Erdei fülesbagoly* című fejezet, amelyben már nem tudja elviselni az anya, hogy az általa nemrégiben meggyűrűzött fülesbaglyot időközben kíméletlenül elpusztította egy héja.

A depressziót megérteni olyan lenne, mintha érzékekkel próbálnánk közelebb kerülni a misztikához, vagy a földöntúli jelenségekhez. Finy Petra regénye szerencsére nem próbálja meg elmagyarázni a megmagyarázhatatlant, megértetni velünk a megérthetlent, inkább egy nem mindennapi személyiség sorsán keresztül ügyesen sejteti a családtörténet körvonalait.

A Madárasszony könnyen olvasható, harmonikus szerkezetű, jó próza. Az olvasó némileg megtisztul, mire a végére ér, hiszen könnyen belátható a könyv alapján, hogy csakis egyféleképpen tudunk érezni, szeretni, és azt mindenki máshogyan teszi. A szeretet ereje azonban képes bárkit átsegíteni még a legnehezebb periódusokon is, hiszen az anya halála előtt egy másik hollót hagy a lányára, vigyázzon az rá, így Lea bármikor érezheti Lili szeretetét. Aztán már csak a lányon múlik, hogy mihez kezd a megtisztított emlékeivel, és a méhében időközben, édesanyjának első férjétől fogant nyolchetes magzattal.

(Libri, Budapest, 2012)

